

Statsrådene Tonje Brenna og Ola Borten Moe
Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres referanse:

Vår referanse:

Siri Espe, interessepolitisk leder
siri@ungefunksjonshemmede.no

Vår dato:

20.12.2022

Unge funksjonshemmedes krav til statsbudsjettet 2024

Unge funksjonshemmede leverer med dette våre krav til statsbudsjettet for 2024 på Kunnskapsdepartementets områder.

1. Veikart Universelt utformet nærscole

Regjeringen har i Hurdalsplattformen sagt at de vil gjennomføre «Veikart for universelt utformet nærscole» innen 2030. Videre viser flertallet i utdannings- og forskningskomiteens til, i innstillingen til statsbudsjettet for 2023, at de er opptatt av at Veikart skole 2030 blir realisert. Det er Unge funksjonshemmede svært positive til, men det betyr også at det haster med å sette i gang tiltak.

Norge sluttet seg til FNs bærekraftmål og skal, blant annet, «Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring». Dette er et mål Norge ikke vil nå dersom det ikke satses på en nærscole for *alle*. Norge har også ratifisert FN konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Det betyr at Norge, gjennom konvensjonens artikkel 24, er forpliktet til å gjøre det mulig for funksjonshemmede å delta fullt ut i undervisningen på lik linje med andre.

Etter at Bufdir lanserte «Veikart Universelt utformet nærscole 2030» i 2018, har Oslo Economics dokumentert at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å følge veikartet. Unge funksjonshemmede er, og kommer i tiden fremover, til å være tydelige på at dersom regjeringen skal oppfylle egne mål, samt FNs bærekraftmål nummer 4 og artikkel 24 i CRPD er det behov for øremerkede midler til universell utforming av landets eksisterende skolebygg. Vår anbefaling er en egen, øremerket tilskuddsordning over kap. 225 Tiltak i grunnopplæringa, kombinert med en lovfestet tidsfrist – 2030.

Selv peker regjeringen på at veikartet kan gjennomføres blant annet ved å gjeninnføre rentekompensasjonsordningen for skolebygg og svømmebasseng. Vi mener dette er et godt tillegg til en tilskuddsordning. Generelt øker kostnadene på alle samfunnsområder, og kommunene har behov for friske midler for å kunne igangsette arbeidet med å universelt utforme sine skoler. Å gjeninnføre rentekompensasjonsordningen vil derfor i seg selv ikke være et tilstrekkelig tiltak for å oppnå målet om gjennomføring av veikartet innen 2030. Videre må

ordningen innrettes direkte mot universell utforming av skolebygg og veikartet, og kombineres med å innføre en tidsfrist i forskrift for når alle skoler skal være universelt utformet – 2030.

Unge funksjonshemmede ber regjeringen:

- *Etablere en egen tilskuddsordning med 400 millioner kroner over kap. 225 Tiltak i grunnopplæringa, kombinert med en tidsfrist, for å sørge for at landets skoler blir universelt utformet.*
- *Lage forskrift med tidsfrist, forankret i plan- og bygningsloven § 31-4, slik at alle skolebygg er universelt utformet i 2030.*

2. Grunntilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner

De siste årene har Unge funksjonshemmede mottatt støtte over kap. 225, post 75 i statsbudsjettet, Grunntilskudd til hovedorganisasjonene for funksjonshemmede. Ved bruk av midlene har vi blant annet kunne starte opp et svært verdifullt utdanningsnettverk for våre medlemsorganisasjoner, gjennomført holdningsendrende kampanjer som har nådd ut til en bred målgruppe, og synliggjort behovene til elever som mottar individuelt tilrettelagt opplæring under koronapandemien.

I budsjettproposisjonen for 2023 varsles det at ordningen vil gjøres om til en søknadsbasert tilskuddsordning fra 2024. Med bakgrunn i endringer i ulike tilskuddsordninger i 2023-budsjettet mener Unge funksjonshemmede det er nødvendig at departementet er tidlig ute med tanke på omlegging av grunntilskuddet fra og med 2024. Forutsigbar finansiering gjennom grunntilskuddet er hovedgrunnen til at Unge funksjonshemmede kan drive arbeid på utdanningsfeltet. Ved uforutsigbarhet i overgangsperioden vil vi trolig være nødt til å si opp ansatte som følge av midlertidig redusert finansiering, noe som vil være svært uheldig.

Unge funksjonshemmede ber regjeringen:

- *Ha tydelig dialog med organisasjonene i forbindelse med omlegging av ordningen fra 2024.*
- *Sikre at ingen organisasjoner står uten finansiering til å jobbe på utdanningsfeltet i overgangsperioden.*

3. Tilrettelagte læremidler

En essensiell del av utdanningsløpet er tilgang på læremidler. For å sikre likeverdige utdanningsløp er det nødvendig at elever med funksjonsnedsettelse har tilgang til læremidler i de formatene den enkelte trenger, samt at læremidlene er tilgjengelig på samme tidspunkt som læremidlene til andre elever. Unge funksjonshemmede er derfor positive til regjeringens mål i Hurdalsplattformen om å styrke elevenes rett til læremidler og hjelpemidler tilpasset funksjonsnivå, samt sikre at alle elever får læremidler på egen målform.

De siste årene har det vært en tydelig endring i hvilke læremidler som brukes i utdanningsløpet, fra grunnskole til høyere utdanning. Fordi det benyttes mange ulike læremidler, er utfordringsbildet for å sikre tilgjengelige læremidler sammensatt. Tilgjengelige læremidler handler blant annet om tilgang til læremidler, universell utforming av læremidlene, hjelpemidler for å kunne bruke læremidlene og nødvendig kompetanse blant lærere eller annet undervisningspersonell i bruk av både læremidler og hjelpemidler. Det er et stort etterslep i produksjonen av tilrettelagte læremidler på grunn av manglende bevilgning. Det medfører at elever med behov for tilrettelagte læremidler får utdelt disse flere måneder inn i skoleåret, eller at eleven i verste fall aldri får utdelt læremiddelet i et format eleven kan benytte. For å bidra til tilstrekkelig produksjon av tilrettelagte læremidler mener Unge funksjonshemmede det er behov for å øke bevilgningene til dette.

Produksjon av tilrettelagte læremidler utføres av flere aktører, herunder Norsk Lyd- og Blindeskriftsbibliotek, Statped og Utdanningsdirektoratet, uten at dette kommer tydelig frem i budsjettproposisjonen. Unge funksjonshemmede etterspør derfor en tydeligere oversikt som viser hvilke prosjekter eller læremidler som er produsert foregående år, samt hvilke områder eller funksjonsnedsettelse disse dekker. Videre mener vi det er behov for en merknad om hvor store deler av Statped sitt budsjett som skal bevilges til produksjon av læremidler.

Unge funksjonshemmede ber regjeringen:

- *Øke bevilgningen over kap. 220, post 70, til en totalbevilgning på minimum 92 millioner kroner (2021-nivå) for å bidra til å redusere etterslepet i produksjonen av tilrettelagte læremidler.*
- *Fremskaffe en tydelig oversikt over hvilke prosjekter som er gjennomført foregående år over kap. 220, post 70, tabell 4.2.*
- *Fremskaffe en oversikt over hvilke læremidler som er utviklet foregående år over kap. 230, post 01.*
- *Komme med merknad tilhørende kap. 230, post 01, om hvor store deler av Statped sitt budsjett som skal benyttes til produksjon av læremidler.*

4. Universell utforming av landets folkehøgskoler

Det er på høy tid å forbedre tilgjengeligheten på landets folkehøgskoler. I 2019 gjennomførte Unge funksjonshemmede en kartlegging som viste at folkehøgskolene har en lang vei å gå når det kommer til universell utforming. I dag har unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom langt færre alternativer til valg av folkehøgskoler enn sine jevnaldrende, blant annet på grunn av manglende tilgjengelighet. Vi mener det bør være den enkeltes interesser, og ikke tilgjengelighet, som avgjør valg av folkehøgskole. Det er avgjørende at denne saken tas videre for å forebygge en diskriminerende praksis. I NOU 2022:16 «En folkehøgskole for alle» peker Folkehøgskoleutvalget at universell utforming av eksisterende folkehøgskolebygg bør prioriteres høyere enn i dag. Videre skriver utvalget at det bør være et mål at flest mulig skoler er universelt utformet, og at tilskudd til bygg brukes til oppgraderinger i tråd med dette. Utvalget

mener også at det bør stilles krav til eksisterende skoler om at de innen et visst antall år skal være universelt utformet.

Unge funksjonshemmede ber regjeringen:

- *Endre tilskuddsordningen til folkehøgskolene over kap. 253, post 70, slik at skolene kan søke investeringstilskudd til særskilte ekstrakostnader for å oppfylle krav om universell utforming.*

5. Kompetanseløftet i spesialpedagogikk og inkluderende praksis

Unge funksjonshemmede er svært bekymret over progresjonen i Kompetanseløftet. Den parallelle prosessen med omorganisering i Statped og Kompetanseløft i kommunene har, etter to år, utviklet seg til å bli en uoversiktlig og uforståelig prosess. Vi frykter at kommunenes kompetanse ikke er bygget tilstrekkelig opp når omorganiseringen i Statped er ferdig i 2024. Vår erfaring er at Kompetanseløftet står på stedet hvil. En av hovedutfordringene med Kompetanseløftet er at kommunene selv må søke om kompetansehevingstiltak. Ettersom det ikke foreligger en konkret plan for hvilke oppgaver Statped skal ivareta etter 2024 vet ikke kommunene hvilken kompetanse kommunen må tilegne seg. Unge funksjonshemmede etterlyser en tydeliggjøring i både det kommunale og statlige ansvaret fordelt på kommunene, PPT og Statped. Uten en konkretisering vil målet om Kompetanseløftet ikke nås innen 2024. Som følge av en tydeliggjøring av ansvaret vil det trolig være behov for økte midler til å dekke kompetanseshullet i kommunene.

Unge funksjonshemmede ber regjeringen:

- *Øke bevilgningen i Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis til en totalbevilgning på minimum 200 millioner kroner over kap. 226, post 21 for å sikre at kommunene tilegner seg nødvendig kompetanse innen utgangen av 2024.*
- *Beregne behovet for bevilgning til kommunene og PPT etter 2024.*
- *Prioritere utdanning av lærere innen spesialpedagogikk.*

Anmodning om møte

Unge funksjonshemmede ber med dette om et møte med politisk ledelse i departementet for å utdype våre krav til statsbudsjettet for 2024.

Med vennlig hilsen,

.....

Generalsekretær

Unge funksjonshemmede

Ingrid Thunem

Styreleder

Unge funksjonshemmede

Kopi: Kulturdepartementet v/Kultur- og likestillingsminister Anette Trettebergstuen